

Beste leerlingen,

Ik schrijf jullie omdat we elkaar spoedig zullen ontmoeten, bij Circus Charms; een Russisch circus waar echt alles mis gaat. Sorry daarvoor. Ik zal jullie uitleggen hoe dat komt.

Ons circus speelt zich af in Rusland, 100 jaar geleden. Daar gaat het eigenlijk al fout. In deze periode kwam er namelijk een strenge nieuwe regering waardoor de Russische bevolking bijna niks meer mocht en kon doen. Voor je het wist werd je gevangen gezet of weggestuurd naar een strafkamp in Siberië. Veel mensen waren arm en hadden honger. Zelfs de kunstenaars uit deze tijd mochten niet zelf weten wat ze maakten. Als je iets maakte werd het eerst bekeken door strenge ambtenaren, en als zij het niks vonden, mocht het kunstwerk niet worden uitgegeven in een boek, tentoongesteld of gespeeld. Als dat te vaak gebeurde, moest je soms zelfs de gevangenis in. Uit opstandigheid verzonnen schrijvers als *Daniil Charms* stiekem rare en stoute verhalen. Deze korte verhaaltjes gingen over gewone mensen of dieren die allerlei grappige en vreemde dingen meemaakten. Soms komen er ruzies in voor waarbij ze flink gaan schelden, of verliest iemand zomaar een arm die later weer terug wordt gezet aan het lichaam, maar dan op de verkeerde plek.

Omdat Charms van de regering zijn verhalen niet mocht laten drukken in boeken voor volwassenen, ging hij verhaaltjes speciaal voor kinderen maken. Want kinderverhaaltjes en sprookjes konden geen kwaad, dacht de regering. Charms had veel vrienden om zich heen, de zogenaamde *avant-gardisten*. Dat is een chique Frans woord dat letterlijk voor-hoede betekent: de hoede mensen die vooruit loopt en nieuwe dingen uitprobeert. Charms en zijn avant-gardisten vrienden organiseerden fantastische optredens met toneelstukjes, goochelaars, verhalenvertellers, clowns, gloednieuwe muziekstukken, kunstwerken en films. Iedereen mocht doen wat hij wilde, onzin en idioterie stond voorop! Er werd veel gelachen. Zo kon het publiek even aan iets anders denken dan aan armoede, honger en de strenge regering.

De voorstelling die jullie gaan zien lijkt een beetje op zo'n avond van Charms en zijn vrienden, met grappige rare verhaaltjes, spannende muziek en filmpjes. Jullie bezoeken een Russisch circus met twee broers die alle acts aankondigen. De broers maken ruzie omdat één van hen zelf alle circusacts wil doen. Die mislukken natuurlijk de hele tijd. Jullie horen mooie muziek uit die tijd, gespeeld door wel acht muzikanten. En in het decor vinden jullie kunstwerken van de vrienden van Charms. Deze vind je trouwens ook op de envelop! Vind je het mooi? Zelf gemaakt. Maken jullie er ook één voor ons? Een echte avant-gardistische envelop met iets van jullie erin; een gedicht, een foto van een goede of mislukte circusact, een sprookje, of lied, niets is te gek. Dat worden we samen de grote avant-gardisten van Nederland! Kijk alvast naar onze trailer!

Tot snel bij Circus Charms!

LESMATERIAAL

Inhoud:

- DE BRIEF
- WERKBLAD 1 – DE ENVELOP
- WERKBLAD 2 – IN DE ENVELOP

Doelgroep:

- GROEP 4 T/M 8

Doelen:

- kennismaken met de context van de voorstelling – kunst, muziek en verhalen in Rusland – 100 jaar geleden.
- kennismaking / wennen aan de muziek die tijdens de voorstelling gespeeld wordt.
- prikkelen van fantasie, creativiteit en inlevingsvermogen.

Toepassing lesmateriaal:

- DE BRIEF: kan door een leerling of leerkracht klassikaal worden voorgelezen.
- DE WERKBLADEN: kan al naargelang de leeftijd en niveau van de leerlingen in tweetallen of individueel worden uitgevoerd. Voor de onderbouw geldt dat de leerkracht de werkbladen als docentenhandleiding kan gebruiken om de opdrachten uit te leggen. Er kan gekozen worden uit één of meerdere opdrachten die goed bij de leerlingen passen.

De resultaten van gemaakte werken van leerlingen kunnen verstuurd worden naar:

info@seasession.nl of per post naar Brouwersgracht 20, 1013 GW Amsterdam.

Wij vinden het erg leuk om te zien en horen!

Op www.seasession.nl/schoolvoorstellingen/ vind je een playlist van de muziekstukken van de voorstelling die je kunt afspelen tijdens het uitvoeren van de opdrachten, en ook de linkjes naar de muziekstukken en filmpjes.

Het is prettig als de leerlingen de muziek al eens hebben gehoord.

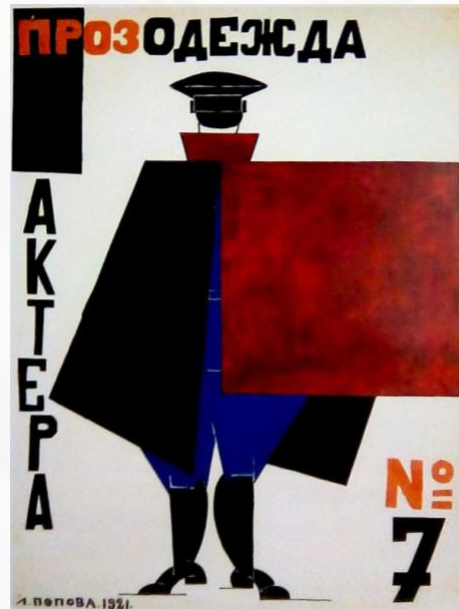
Muziekgebouw aan 't IJ
Piet Heinkade 1
1019 BR Amsterdam
Contactpersoon: Eva Roelofsen
Tel.: 020-7882046
Mail: educatie@muziekgebouw.nl
www.muziekgebouw.nl/jeugd

DE ENVELOP – WERKBLAD 1

Nodig:

- Vierkante papiervellen voor de envelop
- Potloden, stiften en andere tekenspullen

In de tijd waarin Charms leefde en werkte in Rusland, probeerden kunstenaars een fantasiewereld te maken om te kunnen ontsnappen aan het gewone armoedige leven. Ze maakten schilderijen waarin je niet meteen ziet wat het is, zo werden mensen, huizen en de natuur geschilderd als simpele cirkels en kubussen. Deze manier van schilderen noem je *abstract*. De bekendste avant-gardistische kunstenaar heette *Kazimir Malevitsj*. Hij ging nog een stuk verder in het onherkenbare schilderen en maakte schilderijen met alleen nog maar een rode bol, zwarte rechthoeken of gele vierkanten. Andere kunstenaars maakten abstracte beeldhouwwerken en kostuums. Sommige kunstenaars maakten tekeningen speciaal voor kinderboeken. Hieronder zie je voorbeelden van deze abstracte kunst.

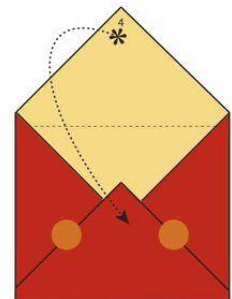
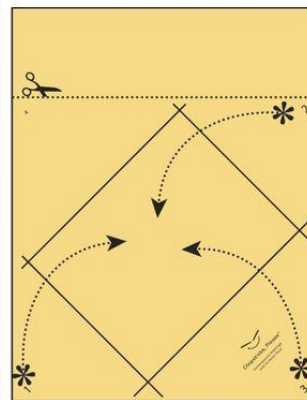

Links: Kazimir Malevitsj – Supremus 56 (1916), rechts Ljoebov Popova – Working Clothes for Actor No.7 (1921)

Wat zie jij in de kunstwerken van Malevitsj en Popova? Wat zou jij doen als je in een tijd leefde waar je niet mocht maken wat jij mooi vindt?

Maak een abstract kunstwerk, met een geheime boodschap erin verstopt. Gebruik hiervoor een vierkant papier zodat je later van jouw kunstwerk een envelop kunt vouwen.

Vouw als je klaar bent de envelop zoals op de afbeelding hiernaast.

IN DE ENVELOP- WERKBLAD 2

Nu is het tijd om je envelop te vullen met mooie, zelfgemaakte kunstwerken. Je kunt kiezen uit:

Gedicht/sprookje

Nodig:

- Papier en pen
- Rijke fantasie

Daniil Charms schreef een gedicht voor kinderen uit een kindertehuis, *Sijsjes*, waaruit hieronder een stukje staat. Een sijsje is een klein vogeltje, maar net als in de kunstwerken van Malevitsj en Popova, verstopte Charms geheime boodschappen in zijn gedichten. Waarom denk je dat hij voor deze weeskinderen wilde schrijven? Wie zijn de sijsjes in het gedicht? Maak nu zelf een 'stiekem' gedicht over een vriendje, een dier of voorwerp, voor iemand die je niet kent. Kunnen ze de boodschap ontcijferen?

Charms schreef naast gedichten ook sprookjes en korte verhalen, waarvan je er tijdens het concert een aantal zult horen en zien. Hieronder kun je het verhaal 'De kraai met vier poten' lezen. Het is te idioot voor woorden. Bedenk zelf eens een gek sprookje wat over jou gaat. Bedenk één zin en dan een hele onverwachte zin die het tegenovergestelde zegt van de vorige zin, en zo verder. Krijg je de smaak te pakken? Schrijf jouw sprookje, verhaal of gedicht op mooi papier en doe het in de envelop.

DE KRAAI MET DE VIER POTEN

Er was eens een kraai en die had vier poten. Eigenlijk had hij vijf poten, maar het heeft geen zin het daarover te hebben.

Op een dag kocht de kraai met de vier poten koffie en hij dacht: Ja, ik heb nou wel koffie gekocht, maar wat moet ik ermee?

Het ongeluk wilde dat op dat moment een vos langskwam. Hij zag de kraai en riep tegen hem: 'Hé, jij daar, suffe kraai!'

En de kraai riep tegen de vos: 'Je bent zelf een sufferd!'

En de vos riep tegen de kraai: 'En jij, kraai, bent een zwijn!'

En toen liet de kraai van ergernis alle koffie vallen. En de vos rende weg. En de kraai ging naar beneden en begaf zich op zijn vier, nee, zijn vijf poten naar zijn armzalige huis.

13 februari 1938

Uit 'Verhalen en scènes'

44 Sijsjes

In een flatje wonen
Vierenveertig
Vierenveertig sijsjes bij elkaar:
Een doet de afwas,
Een poetst de schoenen,
Een veegt de schoorsteen,
Een wiedt de tuin,
Een maakt het eten,
Een laat je binnen,
Een leegt de emmer,
Een schenkt de thee.

(..)

Ze liggen en ze fluiten
Vierenveertig sijsjes
Vierenveertig sijsjes tot elkaar:
Een: tritri - titi
Een: tirli - tirli
Een: dili - dili
Een: tititi,
Een: tiki-tiki
Een: tiki-riki
Een: tjoeti-loeti
Een: tjoet-tjoet!

Gedicht: Daniil Charms

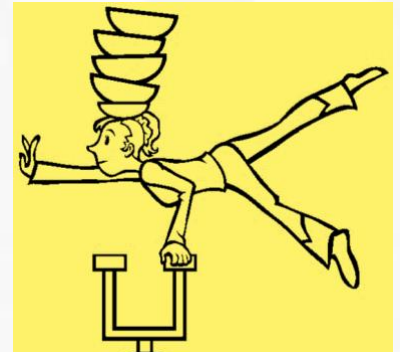
Circus act

Nodig:

- Lenige benen, of een klein hoofd waar veel borden op kunnen.
- Camera
- Viltstiften en papier

Soms is het nodig om iets te doen wat juist niet goed gaat. Wat raar is, tegen de stroming of verwachting in. Hoe denk je dat de broers en hun musici hun mislukkingen gaan oplossen? Bedenk nu zelf een circusact! Balanceer als een acrobaat op een touwtje, jongleer, of laat je kat door een hoepeltje springen. Kun je nog meer circusacts verzinnen? En gaat het niet helemaal goed? Mooi! Maak van je mislukking een mooie show vol verrassingen. Je kunt ook samen met een klasgenootje een act bedenken. Maak een er een foto van om uit te printen of maak er een tekening van, en stop deze in de envelop.

Leuk om te weten: tijdens het concert zie je ook filmpjes van een dompteur met een eigenwijze leeuw, en een Russische beer die op zijn motor in een avant-gardistische droom terecht komt. En natuurlijk een dansende René en Frank. Kijk maar naar het **filmpje!*

Inkleuren mag ook via www.thecolor.com

Muziek

Nodig:

- Audio / speakers
- Muzieklinkjes van **'Three Children Scenes'**, **'Vagarshapat Dance traditional'**, **'Vagarshapat Dance - Arno Babadjanjan'**
- Kinderen die geen Russisch verstaan, maar het wel kunnen vertalen
- Pen, papier en een goede conditie

Ook de mensen die nieuwe muziek maakten, de *componisten*, mochten in het Rusland van Charms niet zomaar doen wat ze wilden. Ze moesten brave liedjes voor het volk maken en spelen. De componist *Alexander Mosolov* deed het stiekem toch anders. Luister hieronder naar **'Three Children's Scenes'** (drie kinderverhalen). Het eerste stuk gaat over een kat, de tweede over een tol en de laatste over oma (*baboesjka*). Mosolov wilde met deze muziek stiekem laten horen dat de kindertijd in deze tijd helemaal niet zo vrolijk en normaal was als werd gedacht.

Kunnen jullie dit, horen zonder de woorden te begrijpen? Hoe zorgen musici voor een verdrietige, vrolijke of vreemde klank? Bedenk zelf de tekst van het kinderlied dat je niet kunt verstaan. Over een kat, een tol of je oma! Luister naar het lied terwijl je schrijft. Schrijf de liedtekst op mooi papier en doe het in de envelop.

De regering vond dat musici ook maar veel volksliedjes moesten spelen voor het volk. De componist *Arno Babadjanjan* deed dit braaf, maar wel op zijn manier. Luister naar de twee versies van de de *Vagarshapat Dance*. Wat is volgens jou het verschil? Herken je de melodie? Bedenk een absurde, geheime tekst voor dit volkslied, of een dans! Maak een foto of tekening van jou dans, of stop de tekst in de envelop.

Trotse Armeense volksdansen